

Asia: VN/21436/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja erät muut muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

- On erittäin myönteistä, että esityksessä tuodaan palliatiivinen hoito ja saattohoito näkyvästi osaksi hyvinvointialueen sairaanhoitopalveluja. Hyvinvointialueelle tulee varmistaa riittävät resurssit laadukkaan ja kokonaisvaltaisen palliatiivisen hoidon sekä saattohoidon toteuttamiseen.
- Palliatiivisen hoidon ja saattohoidon määritelmien selkeyttäminen on ansiokasta. Palliatiivisen hoidon kohdalla korostuvat sen aktiivinen, kokonaisvaltainen luonne sekä tavoitteet toimintakyvyn tukemisesta oireiden lievittämisen ohella. Myös hoidon porrastus on kuvattu selkeästi ja johdonmukaisesti.
- Olisi tarkoituksenmukaista täsmentää, missä vaiheessa palliatiivisen ja saattohoidon hoitosuunnitelma sekä ennakoiva hoitosuunnitelma tulee laatia

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

- Esityksessä ehdotettu terveyskeskuksen tai -aseman vaihtamisen ilmoittamistapaa koskeva muutos on perusteltu. Sähköisesti toimitettava kirjallinen ilmoitus on nykyaikainen ja menettelyä selkeyttävä ratkaisu.
- Henkilön valinnanvapauden vahvistaminen on sinänsä kannatettavaa. Ehdotettu mahdollisuus tehdä uusi terveyskeskus- tai -asemavalinta jopa kolmen kuukauden välein ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen, sillä se heikentäisi hoidon jatkuvuutta. Hoidon jatkuvuuden merkittävistä laadullisista ja taloudellisista hyödyistä on vahvaa tutkimusnäyttöä, minkä vuoksi jatkuvuutta heikentävä muutos olisi ristiriidassa muiden samaan tavoitteeseen tähtäävien toimien kanssa. On olemassa huomattava riski, että esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmista, pitkittyneistä kiputiloista tai toiminnallisista oireista kärsivät henkilöt käyttäisivät tihennettyä vaihtomahdollisuutta keskimääräistä useammin, vaikka juuri heidän kohdallaan pitkäjänteisestä

hoitosuhteesta olisi erityistä hyötyä. Lisäksi tiheät vaihdot voivat heikentää tiedonkulkua esimerkiksi neuvolapalveluissa ja siten välillisesti vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja terveyteen.

- Erikoissairaanhoidon näkökulmasta potilaan perusterveydenhuollon toimipisteen pysyvyys edistää potilaskohtaista yhteistyötä perusterveydenhuollon kanssa. Se mahdollistaa suunnitelmallisen jatkohoidon toteuttamisen ja selkeän työnjaon, jossa kumpikin toimija vastaa omasta osuudestaan potilaan sairauksien hoidossa. Toimipisteen ja hoitavan lääkärin tiheä vaihtuminen voi johtaa työnjaon epäselvyyksiin ja tarpeettomiin erikoissairaanhoidolähetteisiin.
- Nykyinen mahdollisuus vaihtaa terveystakeskusta tai -asemaa 12 kuukauden välein on valinnanvapauden näkökulmasta riittävä ja samalla tukee hoidon jatkuvuutta. Poikkeuksena voisi olla tilanne, jossa henkilö muuttaa pysyvästi toiselle paikkakunnalle vuoden sisällä edellisestä valinnasta; tällöin tulisi mahdollistaa uuden toimipisteen valinta lähempänä uutta asuinpaikkaa.
- Niiden henkilöiden osalta, jotka oleskelevat säännöllisesti tai pidempikestoisesti muualla kuin kotikunnassaan, perusterveydenhuoltoon pääsyä oleskelupaikkakunnalla olisi perusteltua helpottaa. Tähän terveydenhuoltolain 48 §:n tarkentaminen voisi olla luontevampi ratkaisu kuin terveystakeskusten vakituisen toimipisteen vaihtomahdollisuuden tihentäminen.

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaan koskevista ehdotuksista ja perusteluista

- Ehdotettu muutos erikoissairaanhoidon hoitotakuun enimmäisaikojen julkaisun tiheydestä (4 kk → 1 kk) on hyvin perusteltu ja yhdenmukaistaa käytäntöä perusterveydenhuollon kanssa.
- Lisäksi pyydämme kiinnittämään huomiota seuraavaan: Lausuntopyynnön luonnoksessa siteerataan sivulla 6 voimassa olevan potilaslain 6 §:ää. Momentin 3 sisältämä lause "Jos laillisen edustajan, lähiomaisen tai muun läheisen näkemykset hoidosta eroavat toisistaan, potilasta on hoidettava tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena." on tulkinnanvarainen. Olisi tarpeen täsmentää, että mikäli laillisen edustajan, lähiomaisen tai muun läheisen näkemys eroaa terveydenhuollon ammattihenkilökunnan näkemyksestä, potilasta tulee hoitaa tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena.

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

-

Mahdolliset muut kommentit

-

Berg Tiina
Helsingin yliopisto - Lääketieteellinen tiedekunta